

Oponentský posudek k diplomové práci Reného Ciencialy s názvem Teoretická koncepce předsmuvní a smluvní odpovědnosti

I.

Autor předkládá k obhajobě práci zabývající se, jak již z názvu vyplývá, jedním ze základních právních institutů, kterým je právní odpovědnost. Téma autor zpracovává velmi důkladně s využitím tuzemské i zahraničních koncepcí institutu odpovědnosti; provádí komparaci se zahraničními právními úpravami i s pravidly (principy) práva evropského. Důraz je nicméně kladen na českou koncepci institutu odpovědnosti, resp. na její úpravu a chápání v českém právním řádu.

II.

Práce je rozdělena do devíti kapitol, v nichž je čtenář postupně seznamován s jednotlivými dílčími tématy vztahujícími se k právní odpovědnosti. Autor postupoval tak, že se nejdříve zabýval teoretickým zdůvodněním významu právní odpovědnosti (s důrazem na odpovědnost předsmuvní), dále analyzoval předsmuvní odpovědnost jako takovou a poté přešel k odpovědnosti smluvní.

Z hlediska formálního členění, způsobu zpracování a jazykové úrovně, rozsahu použité literatury, ani z hlediska poznámkového aparátu nelze práci nic zásadního vytknout.

III.

Co se týče obsahu, ačkoliv je práce dosti rozsáhlá, vychází ze širokého okruhu citovaných pramenů a je z tohoto hlediska dostatečně propracovaná, nelze se zbavit dojmu, že v práci něco schází.

Autor v úvodu práce vymezuje cíl svého úsilí zhruba tak, že se bude snažit popsat postavení účastníků kontraktačního procesu v jeho jednotlivých fázích, k čemuž pak bude vztážen rozbor obou druhů právní odpovědnosti, které jsou zmíněny v názvu práce. Tento záměr (z hlediska uspořádání práce) autor v zásadě naplňuje, avšak domnívám se, že nechal stranou pozornosti některé důležité aspekty právně odpovědnostních vztahů, což vyvolává zmíněný dojem o neúplnosti práce.

Zřejmě nejpodstatnějším absentujícím prvkem je zakomponování všech předpokladů pro vznik právně odpovědnostního vztahu do textu práce. Autor se soustředí především na samotné protiprávní jednání v jeho různých podobách a fázích, v zásadě však ponechává stranou pozornosti škodlivý následek a příčinnou souvislost jakožto další nezbytné předpoklady vzniku právně odpovědnostního vztahu. Samozřejmě, autor o nich hovoří, nicméně samostatně se jim nevěnuje. To je podle mého názoru škoda, protože právě celý komplex předpokladů vzniku právně odpovědnostního vztahu představuje významný korektiv pro fungování institutu právní odpovědnosti. Tak například podstatou *culpy in contrahendo* není vlastně nic jiného, než odpovědnost za škodu, která vznikne druhé smluvní straně předčasným ukončením kontraktačního procesu. Ovšem z hlediska praktického právě v takovém případě je klíčové posoudit, zda vůbec ukončením kontraktačního procesu nějaká škoda kontrahentovi vznikla a zda lze uvažovat o právní odpovědnosti. To samé platí pro kauzální nexus, který je zřejmě nejkomplikovanějším předpokladem vzniku právně odpovědnostních vztahů.

V této souvislosti je kupříkladu otázkou, zda všechny autorem zmiňované případy tzv. předsmuvní odpovědnosti lze za předsmuvní odpovědnost označit. Spíše se zdá, že se jedná

o specifický druh právní odpovědnosti spojený s relativně autonomním protiprávním jednáním, ke kterému dochází dříve, než smlouva stricto sensu vzniká. Tak například porušení důvěrnosti informací sdělených před uzavřením smlouvy (str. 22 a násl.) má s předsmulvním odpovědností společné jen to, že k tomu dochází před uzavřením smlouvy. Co do své podstaty a důsledků je však naprosto stejné, jako porušení povinnosti mlčenlivosti po uzavření smlouvy.

Nejsem si ani jistý, že lze uvažovat o jakémsi přerodu předsmulvním odpovědnosti na odpovědnost smluvní. V obou případech jde o porušení někdy identických, někdy zásadně odlišných povinností; liší se jen momentem, kdy k porušení povinnosti dojde.

Vůbec pojem „smluvní odpovědnost“, byť se takový výraz používá, je poněkud zvláštní. Mělo by jít spíše o odpovědnost vzniklou v souvislosti s porušením povinnosti ze smlouvy.

V některých ohledech věnuje autor dle mého názoru zbytečně pozornost vcelku banální věci. Příkladem může být snaha o vysvětlení právní odpovědnosti a jejího vztahu k právní povinnosti. Tento vztah je ve skutečnosti velmi jednoduchý, avšak autor oba termíny tu a tam používá jako téměř jako synonyma. S tím souvisí i úvaha o preventivním či následném působení právní odpovědnosti. I ta je v zásadě nadbytečná, neboť je zřejmé, že preventivní funkce právní odpovědnosti je ve skutečnosti nenormativní. Působí jen psychologicky; odrazuje od porušení povinnosti. Normativní následek spojený se vznikem právní odpovědnosti nastupuje teprve aposteriorně, tj. po porušení povinnosti. Takto by bylo možno pokračovat.

Zdůrazňuji však, že naznačené výhrady a výtky jsou spíše zamýšleny jako náměty k zamýšlení pro autora při přípravě na obhajobu práce. Je totiž zjevné, že pokud by se autor věnoval tématům, o kterých tvrdím, že v práci chybí, se stejnou důkladností, jako se věnuje tématům jím zvoleným, práce by neúnosně přesáhla svým rozsahem požadavky kladené na diplomové práce. Dále pak nepochybuji o tom, že obsah práce byl konzultován s jejím vedoucím. Konečně, samotné práci nelze vytknout žádnou věcnou nesprávnost východisek či premis, nelogičnost závěrů apod.

Proto nechť autor naznačené výhrady zváží a vyjádří se k nim při obhajobě. Mohou být též námětem pro rozšíření práce na práci rigorózní.

IV.

Z práce je bez pochybností zřejmé, že autor problematice rozumí. Je zřejmé, že na práci vynaložil značné úsilí. Je proto otázkou, zda právě „zahlcení“ načerpanými znalostmi nezabránilo autorovi v odlišení podstatných aspektů dané problematiky.

V každém případě, práci doporučuji k obhajobě. Na jejím průběhu bude záviset celkového hodnocení práce.

V Praze dne 4. září 2013

JUDr. Jan Tryzna, Ph.D.